

SOUSEDÉ

Historie z předminulého století | Napsal Alois Jirásek

II.

8 Lenorkou Peškovou smálo se druhého dne celé městečko. Všecko to propuklo, jak Martin Jeli-piváv byl v altánku zavřen, jak utíkal a s jakou se navrátil. Nej-více však každého rozesmálo, když Martinek se dušoval, že ten nový pater je silný a břichatý, že bručí a nadává jako pfevor. Až do kláštera to proniklo a všichni tam z toho měli pěknou v-graci, kromě pfevora, jenž dav si pomocníka zahradnickova zavolati, kopy německých hromů na jeho hlavu spustil.

Tak obecně a živě o novém mnichu rokováno naposled. Ponenáhlu přestal být novým a tak zajímavým, a to také proto, poněvadž ho nikdo neviděl, poněvadž ani do kostela nepřicházel, poněvadž teď o něm nebylo slyšati. Suma všeho o něm povídání, domysly a různých zpráv byla, že zajisté jest pravda, co o jeho rozumu mluveno, ale že je to tichý, dobrý šlevec. Pak už přestali o něm mluvit, a jen když někdo ho jednou za čas potkal venku v polích s paterem Bonaventurou, jenž prý s ním u-měl nejlépe, pověděl to doma ne-bo ve společnosti, jako coby důle-žitějšího. Ovšem, že lekomu v hlavě leželo, co se neobohému, mladému knězi stalo. Klíč toho tajemství byl však v klášteře, a tím jako by na dně mořském.

Na květnou neděli sešlo se do farního kostela neobyčejně množ-ství lidí. V konělské lavici ne-daleko hlavního oltáře zasedlo celé právo: primas, purkmistr a konšelé, všichni ve slavnostním obleku, t. j. ve pláštích. Vedle purkmistra seděl nejváženější konšel, Tomáš Březina, obcho-dník plátnem, dobrý padesátník, jadrný, statný, výrazných, moudrých očí. Vypadal ze všeho "práva" nejváženější a nejrozšaf-nější, a bylo vůbec známo, že již dvakrát mohl být primátorem, kdyby si toho na vrchnosti, t. j. opatovi, nebyl vyprosil, aby ú-fadem tím na něj nevzpomínali.

Mše již počala. Všichni pilně se modlili, buď z paměti, buď na růžencích nebo z knížek. Pojednou varhany umlky. — Kněz stanul na straně evangelia, a četl tiše pašije. V tom ozval se s kůry jasný tenor mladšího kan-tora a nad shromážděným lidem zavznělo vážné a dojemné:

"Utrpení Pána našeho Ježíše Krista podle sepsání sv. Matou-še: Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Víte, že po dvou dnech velikonoce bude a Syn člověka zrazen bude, aby byl ukřižován."

Toť bylo něco neslychaného! Všech hlavy zvedaly se, předtím ke kůře se ohlíželi, jiní na souse-da tážav se podívali, je-li tomu tak, slyšeli také on. Bylo tomu tak, žádný se nemýlil. Po česku to bylo! Po česku pašije zavzně-ly, poprvé, co klášter klášteřem! Jak to pěkně zní, jak všechno ja-drnější a srozumitelnější! A ti zpěváci jako by lépe, dojemněji než jiná léta zpívali. Z toho o-bečeného překvapení na počátku až sum a šopot kostelem zavzně-ly. To však bylo jen na oka-mžik; pak nastalo hrobové ticho, a všichni naslouchali, sotva se po-hnouti odvažující. Konšel Březi-na, jak první slova zavzněla, ry-che pozvedl sklopenou hlavu a pozorně naslouchal. Pak obrátil oči, v nichž mu završilo, ke kůře mněšského u oltáře. Odtud po-kývl naň pater Bonaventura, spokojeně se usmívaje. Již tomu Březina rozuměl. Tedy pater praeses! Však si to hned mohl pomyslit!

Dnes slavnému městskému právu zajisté polevka vycházela. Až bylo po hrubé, stáli páni starší dosud před kostelem, a pak se je-ště nerozešli, nýbrž ubírali se po-spole celou ulicí. O mšou se ne-vadili, ale da jednoho si libovali, jako všichni, kdož byli v kostele, jak ty pašije byly dnes krásny. Březina pověděl sousedům své mínění, kdo toho přišinou, a do-maňka jeho potvrzena kantorem, jenž nad to dodal, jak pater pra-

eses jemu a zpěvákům večera o-zkouše uložil, aby mlčeli a žá-dnému o tom, co se chystá, ani slo-víčka nepovídali.

Tomáš Březina doprovodil své druhy v úradě konšelském až ku staré radnici, která toho času stála uprostřed náměstí, pak za-mířil ku svému domu. Ten souse-dil s nárožním, zánovním domem pěkné výstavnosti, ježž obec ne-dávno zakoupil práve na radni-ci přeměňovala. Stavení Březi-novo bylo stáří mnohem etihod-nější a leccos už pamatovalo. Nemělo podsítky jako nastávající nová radnice. Jsou od kame-ne, až na vysokou lomenici, vyni-kalo nad četné dřevěné domky a domy v městečku svou výstavno-stí. Dřevěná lomenice, ač věkem značně již pohnědlá, pořád byla pěkná, a sotva která ve městě vyrovnala se jí ozdobností. Nade dvířkami, uprostřed lomenice, vznášela se ozdoba na způsob splyváčejícího fáboru v pravo, v levo pak ode dvířek vypínaly se ploché sloupy, na jejichž hlavici-ch římsa, blíže již přístřešků bežič, spočívala. V pravo, v le-vo ode sloupů vybíhala jakási krátká a nízká zídka, na jejichž koncích stály na vyšších podstav-cích vásy divného tvaru. K nim od hlav sloupových splyvala o-zdoba pentli podobná, mírně pro-hnutá a kde, jmenovitě nad římsou, prázdno pole bylo, tam umi-štěno tabuloví pěkného tvaru. Lo-menice plná jsou ozdob, nebyla niemáně přeplněna, nebo všecko tu své patřičné a souměrné míste-čko mělo. Ozdoby ty netvořila sice ruka uměleckého řezbáře, ale ten, kdo je dělal, uměl femesnou a čistou práci.

Konšel Březina docházejce svého domu, zahlédl sousedčinu Lenor-ku, svou kmotrunku, stojící u pří-zemního okna. Vládne na její po-zdravní poděkoval. Ji vždycky rád viděl; bylť to hezké, šperné děvčátko a nad to docera nejlep-šího kamaráda jeho z mladých let. Březina byl Lenoree nejen kmotrem, ale také jako poruční-kem, ano otec, ač tento dosud žil, ale bůh ví kde! Lenorka se na něho nepamatovala; odešel, ona byla nedospělým děckem. Pa-mátku však jeho zachovala, a to bylo zásluhou hlavně Březinovou. Vešel do domu.

Manželka Markyta již na něho čekala s obědem. Svléknuv plášť i kabát, stanul ve vyšívané ka-mizole u prostředního stolu a jal se nahlas modlit. Za ním man-želka i děvčátka s čeledínem mo-dlitbu po tichu opakovali, a když "pantáta" ukončil a zasedl, sedli také ke stolu. Teď teprve začal povídati, proč se opozdil. Nikde by zajisté nenašel pozornější a horlivější posluchačky nad svou ženu, již všecko, co kostela nebo kláštera se týkalo, velice zajíma-lo. Rozumí se, že hlavně pater praeses byl na mlýnku. Jindy si ho, jako všichni, chválili, že je to muž sprostý, že sám jsa z lidu, dobře lidu rozumí, dnes pak hlav-ně jen o českých pašijích mluvil a velice mu za to vděčen byl.

Ale také Markyta měla pro mu-že novinku. Překvapila ho zprá-vou, že večera v noci přijel Lok-vene (forman to, jenž jezdil do Prahy) a že přivezl ty nové ko-routhy, již jak se patří stříb-rem vyšívané a pěknými obrazy o-patřené. O korouhvích těch pro-to vypravovala, že na ně dala těž-ké hedvábné z bábiných svatebních šatů a také zaplatila stříbrné krumplování. Obrazy pořídila sousedka Pešková, Lenorčina ma-tka. Z té noviny měla Březinová velikou radost, poněvadž se již lekala, že nedojdou v čas, na vý-robní slavnost bratrstva, na kte-rou je chystala.

Konšel Březina všemu tomu o-choťně a s patrným zálibením na-slouchal i pln důstojností otázky kladi, ač pradáč jeho. Jakub byl horlivým evangelikem, a když po bělohorské bitvě nastalo prudké stibání všech nekatolíků, také pro-náboženství z obce zšehl. Bylo mu však rodiny lito a rodinného majetku, a proto vrátil se, zapřel víru svých otců. Zapřel, ale v

srdci svém zůstal věrným, ač pro-uvarování všeho také vstoupil do bratrstva bolestné Matky boží, te-dy nově založeného. Zůstal věr-ným, tajným evangelikem on i syn jeho; ale vnuk již, ten zapo-mínal. Byl jiný čas, jiní lidé — všecko se v Čechách změnilo. A pravnuček Tomáš, ten byl už do-brým katolíkem, ač ne tak horli-vým a zanečeným jako jeho ma-nželka, již by každý velmi citelně se dotekl, kdyby jí připomenul, že muž její jest z "beraní" krve. Hnětlo ji to velmi. Však doufa-la, že syn její všecko to vyváží. Zaslíbilať jej Pánu Bohu, když je-ště chlapecem byl, a vymohla to na něm, an vystudoval, že vstou-pil do semináře. Syn povolil, ač neměl chuti ani nechtěl. Kdyby po tatíkově bylo, jistě by nenosi-l teč kleriky, ale matka to vymo-hla na pantátovi, že synovi ne-bránil. — Teď, když bylo se stolu sklizeno a želádka odešla, přišli manželé Březinovi jak obyčejně do hovoru o panu majstrovi, o svém Jiříčkovi, jenž co nevidět domů na svátky zavítá. Otec sr-dečně se na synka samého těšil, matka pak hlabně na to myslila, jak bude o hrubé v dalmatiee pa-nu pfevorovi přísluhovati, jak bude do společnosti velebných pá-nů choditi a jak s nimi o velko-noční boží hod při velké tabuli si posejí. Manželé byli by ještě dle-rozmlouvali. — Vážný však zvonil hlas ukončil jejich roz-právku a Březinová šla se strojiti na nešpory.

III.

Pater Bonaventura dnešního odpoledne usmíval se jako jaro. Ta květná neděle byla mu oprav-du květnou, protože mu mnoho radostí dnes vypáješlo. Mnoho. Pořád jen myslil na ty české, ran-ní pašije. Tak se mu povedlo, že se ani nemadřil. Tušil pfevora přece přiměl a vymohl na něm, že mu dal na ně povolení, a již to bylo nemalé vítězství. Pak o-svědčilo se, co předpovídal, jak to bude pěkné. A ještě by pfevor něco o sprostě mluvě povídal! Však asi teď něco takového ne-pronese! Věru, ani sám pater praeses nemyslil, jak ho to do-jme. Ale nejvíce ho těšilo, že lid měl takové srdečné z toho potě-šení.

Imed v kostele pozoroval živý, nelíčený dojem milého překvape-ní a po skončené pak pobožnosti z úst nejedných slyšel chválu to-ho nového způsobu. — Teď za soumraku z procházky se vracje, potkal u fortny patera Řehoře. Ten byl s ním stejného smýšlení a nejednou broukal s ním na pa-tera pfevora, vydatně pomáhaje svým příjím, někdy i drsným způsobem. Teď pateru Bonaven-turovi povídal:

"Bratře, ještě není tak zle. Ne-možený nejen že dýchá, ale také ještě trochu o sobě ví. Pozoro-val's dnes ráno?"

"Ano, ano, dobré to znamení," odvětil praeses. "Ale vše pamě-ti kdyby měl. Více paněti!"

Po té vstoupil do své cely, kde již soumrak se rozložil, ihned rozsvítil svéci, aby se ještě před večerí dal do práce. Na psacím stole leželo i stálo mnoho knih, jejichž jedná ohromná družka ve vepřové vazbě ležela vedle na zemi. Na stole na knihách spo-čívaly závitky zašloutlých, mí-stem zahnědlých pergamenů s kapsulami i početnými holými rů-zných barev. Hedvábné šňůrky jejich valně sešly, ana bílá barva sežloutla a červená vyrudla. U-prostřed pak stolu ležela rozlože-ná velká papírová listina starého kličkatého písma. Nad tou učený mistr se naklonil. Však dlouho nečetl. Jak, myšlenkou jinou od-vrácen, hlavy své pozvedl, utkvěl jeho zrak na starých kronikách a foliantech i listinách.

"Z těchto se dá připravit lék na občerstvení paměti! Lék ten přijemně připravový osvědit ducha a slyš dodá!" pomyslí. "Ano, kdyby jim tak někdo vytvořil, jak u nás v Čechách bývalo. Ním jsme byli a co je — až by se otfásl, kdyby prohlédli! Však jaká to práce tou divočinou a ouhorem! Kdy se najde kdo? Co připravý dříve! — Aspoň cestičku jednu mu vytlapu, aspoň světélko roz-žehnu do té pusté tmy, v níž lád-ného světla, ale hojně bludíček!"

A nakloniv se, dal se opět chu-tě do práce, do bádání o dávné minulosti českého národa, jehož nynější smutný stav a poníženi tak těžce nesl.

Divili se a začaté s úsměskem, že všecken svůj volný čas tomu starému haraburdí, kronikám a zamotaným listinám věnuje a pil-ně z nich zprávy vypisuje a rov-ná. Na takové řeči jen se usmí-val, a jen když do tuha dotírali, postěžoval si příteli Řehořovi.

"Nediv se," těšil tento. "Dál než za mísu a korbel nevidí a ji-ného nezná."

"A nie z toho nemám, jen tro-chu klopoty."

"Kdyby ti to něco neslo, ještě by ti záviděli."

"Nepřekážím jim a nikomu tím neublížím."

"Překážíš. Nejsi jako oni, a toho ti neprominou. A mnohým, jako pfevorovi, to proto nevoní, že pátráš v české historii."

"Ano, ano. Tam je všelicos a divné myšlení z té rozvaliny pu-čí."

IV.

Pašijová dnová, plní vážného klidu a ticha, dumavé nálady, ne-působili letos tak jako jindy v mysl panímámy Březinové. Její zdravá, pěkně kulatá tvář, jindy stále jasná a vlídná, ještě více se vyjasnila: oči jí spokojenosti a vnitřním potěšením jen zářily. — Přes všechnu svou plnost otáčela se šperně jako mladice. Syn Ji-řík, "pan majstr", byl tu návště-vou ze semináře a ten byl veške-ré té změny příčinou. V celém městě byli jen dva majstři, její Jiřík a Raimanův Vojtěch. Ten byl sice starší a blízek vysvěcení, než z Jiříka bude jiní, důsto-jnější velebný pán! Slyšela, že ve stavu kněžském mnoho se dá-vá na zevnějšek a postavu — a tím daleko Jiřík nad Raimana vynikal. Hele tam přes náměstí s "pantátou" přicházel. O hlavu je-věť a jak všecken souměrný! Šaty jako by naš ulil a koláček mu výborně sluší. Jíž se docela smířil, již je zajisté spokojen, neb hle, jak živě rozmlouvá, jak se us-mívá a teď tomu sousedu, s nímž se zastavili, jistě něco žemovské-ho řekl, nebo kmotr Muzika se směje až až — Je pravda, trochu by ten hoch mohl být vážnější, teď už to nejdě takové koucky vyváděti jako když byl studen-tem! A když také pantáta ho ni-kdy nepřipamatuje! Jíž se odtr-hlí, již jdou. "Panímáma" Bře-zinová odešla od okna, kde mu-škát pěkně voněl, a zamířila ven. Jíž na síni zastechla veselý hlas Jiříkův:

"Tak si přivstaň, já přijdu časné binovat (na pomlázku), bi-novačku budu mít vládnou, jen se bude čepeřit."

Březinovou to zamrzelo. Na ko-ho to volá? Jistě na Peškovu Le-norku. To ještě, ale přece se to na pana majstra nehodí. Nefekla mu nie, když vešel, protože se jí přece nezdálo. Jak pak to bude dlouho trvati a bude mu říkati "pane synu".

(Pokračování.)

Výroba doutníků.

Pan Florian Zeman nám píše jak následuje: "Jak známo, ženy i muži v doutníkových továrnách při práci své sedí a vdechují do sebe stále tabákový prach. Tim většinou pozbývají chuti k jídlu a zeslábnou na těle, takže v mno-hých případech musí i práce zanechat. Tém všem radím Trine-rovo Léčivé Hořké Vínó, protože jsem poznal, jak příjemný a pů-sobivý lék to jest pro vyrábitele doutníků a tabáku vůbec. Z na-sích lidí jmenuji pouze K. Anto-ře, Evu Zátkovou, St. Grance, J. Zátka a sebe, kteří s přispěchem toho léku užíváme. S fctou Florian Zeman, 128 Liberty Str., Allentown, Pa." To platí o každém zaměstnání, při němž pracu-jet musí dýchati. Trinerovo Léčivé Hořké Vínó vyčistí zanesené tělo a tím vyčene zárodky choro-by. Kdyžkoli člověk slabne, ne-má dobré chuti k jídlu a trpí zá-pou, lepšího léku nenajde. V lé-kárnách. Jos. Triner, velkový-robec, 1323-1339 So. Ashland ave., Chicago. Při jakýchkoli bolestech můžete s důvěrou spo-léhati na Trinerův Léčivout. — Advertisement

Největší česká semenářská firma v Americe

DE GIORGI BROS. COUNCIL BLUFFS, IOWA

dovozí si z evropy, že ceníky pro jaro 1914 jsou hotovy k rozšíření.

VEŠKERÉ DRUHY SEMEN

jsou v ceníku důkladně a prověřeně popsány v české řeči. Při úpravě ceníků nezapomínáme ani na práci, ani peněz a každý komu se náš ceník do rukou dostane, sezná, že jest to kniha nejvíce cenou, pro každého, kdo semena kupuje, ať již kupuje za desát, nebo za dolar, nebo za tisíc.

Naše ceny jsou velmi nízké, jakouti našich semen plynou vrcholně.

ZDARMA PIVOŇKY, RŮŽE, JIŘINKY,

rovněž jsou důkladně popsané každému, kdo koupí die nějaký zahradní semen. Mějte na paměti, že závod náš jest vzeš český, že zaměstnávání výhradně jen Čechy, a že jest to kniha nejvíce cenou, pro každého, kdo semena kupuje, ať již kupuje za desát, nebo za dolar, nebo za tisíc.

Ohodnotíme a celým světem, kupujeme a rostliny po celém světě a do celého světa semena a rostliny dovážíme. Pošleme vám 4 centy za známku a také vyšetřeme osazením a my Vám pošleme listek veškerých nových karátů, mnoho druhů ve směn, mezi nimi i vyšívané křivky karátů v ceně 2c a ještě 2c ceník. Píšte česky na adresu:

De Giorgi Bros., 1205 3rd St., Council Bluffs, Iowa

"Staré Spolehlivé"

Metz

Omažské oblíbené pivo

WM. J. SWOBODA, malo-obchodník. Tel. Doug. 222

VZORNÝ ZÁVOD

pohrobniční a balsamovačský

Frank a Dorota Jandovi

pohrobniční a balsamovači

1235 Již. 13. ul., Omaha, Neb.

F. C. BLISS, prodáváč hovězího dobytka

F. F. WELLMAN, prodáváč vepř. dobytka

KOMMISSIONÁŘI V DOBYTKU

Máme 30 letou zkušenost v obchodu tímto. Za správnou řídíme. Nade vše bude dána vždy v zájmu zastavěte dobytka a nikdy v zájmu jaké. Posuzujeme každou věc správně a řádně, že krajně odřízli vždy nejvyšší cenu tržní, 15 den panují die jakouti dobytka. Zvláštní pozornost věnujeme dotazům krajanů.

F. F. Wellman jest Čech a proto se na něho obraťte s plnou důvěrou.

BLISS & WELLMAN,

Room 254 New Exchange Bldg., Union Stock Yards, - SO. OMAHA, NEBRASKA

Václav Kozák,

2705 SO. 10. STR., OMAHA, NEBR.

vlastní mo-derní závod

řeznický a uzenářský

Zasoby čerstvého masa, jakou i všeliké výrobky uzenářské jsou vždy té nejlepší jakosti. Zkuste koupiti u něho jednou a zjistíte, že podrubá přijde-te zase. — Zboží na požádání dováží do domu. Ob-jednání možno učiniti telefonem: Douglas 4788.

MACH & MACH,

ZUBNÍ LÉKARNI

3. poschodí, Paxton Bldg., Boh 16. a Farnam ulice

Tel. Douglas 1085. 1ad. Phone A 1085.

OMAHA, NEBR.

Nejlépe zařízená zubní lékařská ústředna, ve středě města. Nejmodernější pomůcky. Práce piva-řtivy, obvyklé.

NEJSTARŠÍ A NEJLEPŠÍ MÍSTO PRO SCHŮZKY JEST

ED. MAURERA RESTAURANT A HOSTINEC.

v číle 1306 Farnam ulice.

Pravá importovaná piva na čepu. **PLEŇSKÉ** z Městčanského pivovaru v Plzni v Čechách. Hofbräuhaus Bavaría pivo. Pivo Anheuser-Busch a svatozámné Faust získalo rozsluhou reputaci.

Kavárna pro dámy na 2. a na druhé podlaže.

Joseph Bliss & Son Co.,

kommissionáři živým dobytkem.

Uspokojivý prodej. Rychlé vyplacení.

SOUTH OMAHA, NEBR.

Pijte pivo MAGNET v láhvích

a PEPTOMALT TONIC silivku

Píste si o ceník; zašleme Vám pivo bez odkladu do kterékoli části Spojených států. Piva naše jsou čistá, vyzrálá a die starého českého a osvědčeného způsobu vaření. (Nesapomejte psát o ceník.)

PIJTE PIVO Z OHNĚHO PIVOVARU!

ATLAS BREWING COMPANY

BOTTLING DEPARTMENT. JAMES A. ŠALEK, řídící.

Metz

Old Saxon

Brand